

Pakauna

Adu dagiti baro a takuat iti agrikultura, ngem adu a mannalon ti saan a mairanranud kadagitoy ta dida makaasideg kadagiti ahensia a mangiwanwanwan kadagitoy. Adda met dagiti makaasideg no dumarayda kadagiti panagsanay.

Adda pay dagiti mannalon ti kayatda ti makaadal, ngem maliwayan ida dagiti ahensia a nakatakuat kadagitoy a teknolohia. Gapu iti kaadu dagiti kayatda nga aramiden, malipatan dagiti mangimaton kadagitoy nga ahensia ti pudno a kaipapanan dagiti aramid -- ti mangidanon kadagiti resulta ti panagsukisok kadagiti mannalon.

Adda met dagiti mannalon ti nakaadal kadagiti baro a teknolohia, ngem saanda maiyaplikar dagitoy iti talonda.

Ngarud, ti Extension Directorate ti Mariano Marcos State University ti agbalin a ramay ti unibersidad tapno maiyasideg dagitoy a takuat kadagiti mannalon, ken dadduma a benepisario ti panagrang-ay tapno magunodda ti panagdur-as.

Babaen ti tulong ti Commission on Higher Education, maipablaak dagitoy a teknolohia tapno maisaknap dagitoy a takuat.

Mairuknoy daytoy a pagbasaan kadagiti amin a mannalon ken dagiti kliente dagiti Techno Pinoy Centers iti Rehiyon I.

Agisayangkat ti Extension Directorate kadagiti panagsanay, *pilot demonstrations* ken *exhibits* tapno maiyadal dagitoy a takuat.

Panagmula iti Bawang

Maaramat ti bawang (*Allium Sativum*), a rekado ti lumpia, adobo, pansit, ken dadduma pay a taraon.

No kanen a presko, makaited daytoy iti saan a nasayaat nga angot iti bagi ken sang-aw. Ngem no maigisar mangted iti makaay-ayo nga ayamuom.

Nupay addaan daytoy kadagiti saguday a di kayat dagiti dadduma a tattao, adun dagiti naangay a panagsukisok iti benneg ti medisina ti mangpaneknek a ti bawang ket agpaay a natural nga antibiotic a manglapped iti sakit ti puso ken mangkissay iti taba iti dara nga isu iti manglapped kadagiti naurnong a taba kadagiti ur-urat. Tumulong pay daytoy a mangpatay kadagiti mikrobio a pakaigapuan iti sakit iti bara (pneumonia), sarut, ken panateng. Kangrunaanna, dalusan ti bawang ti bagi tayo kadagiti adu a rugit (pollutants) iti aglawlaw.

Adu dagiti mamati a makatulong ti bawang a manglapped iti kanser. Adda met dagiti agkuna a makapaubing daytoy.

Panagpili iti Daga a Pagmulaan

- ✓ Kapintasan nga imula ti bawang iti panaraten a daga, alisto a mainsetan ken kalkalainganna ti kaparayapay na a daga ken addaan iti kaalsem a 5.5 agingga't 6.5.

Barayti ken Tiempo ti Panagmula

- ✓ Napintas nga imula ti barayti ti bawang a Tan Bolters, Ilocos White, Ilocos Pink, Cabuyao ken Mindoro 1. Agmula iti bulan iti Oktobre agingga't Disyembre 15.

Panagpili iti Imula

- ✓ Pilien nga imula gaitay binukel ti bawang a dadakkel wenno kalkalainganna ti kadadakkelnan ken awan iti gapuanan ti insekto ken fungi.

Panangtaripato kadagiti Bin-i

- ✓ No adda iti perdi dagiti bin-i, agasan daytoy iti Malathion wenno Carbaryl maysa nga oras kasangwanan ti panagmula. No nasalun-at dagiti bin-i, saanen a kasapulan nga agasan dagitoy.
- ✓ Itabnaw dagiti bin-i iti biofertilizer kas koma iti Vital N iti las-ud ti 30 minutos. Ipayangyang daytoy iti nalinong a lugar. Imula dagiti bin-i iti isu met laeng nga aldaw.

Panangisagana iti Pagmulaan

- ✓ Mabalin nga itunek dagiti imula a bawang wenno suruten daytay kadawyan a wagas nga araduen ti katalalunan. No zero tillage, padanuman ti lugar a pagmulaan ken pasuyutan iti herbicides.

Panagabono (Basal)

- ✓ Abonoan iti 30-60-30 kilos nga NPK ti maysa ektaria.
- ✓ Purwakan met iti 10 sako a processed chicken manure kalpasan ti panangpalayas wenno panangpadanum. Aplikaran iti kagudwa iti rekomendado nga complete fertilizer wenno base iti rekomendado nga iyabono basar iti resulta iti soil analysis.

Kaadayo ti Panagmula

- ✓ Imula dagiti bawang iti kaadayo a 20 sentimetro x 20 sentimetro.

Agmulatayo iti Bawang

Panagalep-ep

- ✓ Alep-epan dagiti bawang iti garami iti 2 agingga't 3 sentimetro a kabengbeng na.
- ✓ Alep-epan a dagus kalpasan ti panagmula tapno maliklikan ti pannakadangran dagiti bin-i iti inis.

Pananglapped iti Ruot

- ✓ Aplikaran dagiti minulaan iti bawang iti (Fluazipobutyl) Onecide. Suruten ti rekomendado ti kaadu ti ipasuyot nga agas.
- ✓ Paruten met dagiti ruot no kasapulan.
- ✓ Kapintasan pay laeng a paruten dagiti ruot tapno maliklikan iti pannakadangran dagiti mula babaen kadagiti herbisidio. Nupay kasta, adda met dagiti rekomendado nga herbisidio nga ipasuyot kadagiti mula a bawang.

Panagabono

- ✓ Abonoan iti 2 agingga't 3 sako a complete fertilizar (14-14-14) iti kada ektaria; 1 agingga't 2 sako nga ammophos (16-20-0) iti kada ektaria. Pasarunsunan nga abonoan iti 13 kilos a urea 30 nga aldaw kalpasan ti panagmula. Nayunan iti foliar spray kas iti Green Bee All Purpose 14 ken 28 nga aldaw kalpasan ti panagmula ken Green Bee Growth Booster 42 ken 56 nga aldaw kalpasan ti panagmula.
- ✓ Iyabono met ti nabatbati a nitrogen requirement ti bawang 30 nga aldaw kalpasan ti panagmula.

Panangmanehar kadagiti Peste

- ✓ Mites ken thrips dagiti kangrunaan a peste a mangatakar kadagiti mula a bawang. Pasuyutan iti Malathion ken Profenophos iti kaadu nga 4 a kutsara iti kada 16 litro a danum.
- ✓ Mairekomenda met ti panangsuot iti Integrated Pest Management (IPM) ken panagpasuyot iti insektisidio no kasapulan.

Panagaplikar iti GA₃

- ✓ Runawen ti apagkapat a tableta ti GA₃ iti 16 litro a danum a naikabil iti sprayer. Iyaplikar daytoy iti 36 ken 56 nga aldaw kalpasan ti panagmula. Mabalina a nayunan daytoy iti foliar fertilizer iti kaadu a 1 a kutsara tunggal karga. Mabalina a mapasuyutanna iti 2500m² a kalawa ti namulaan iti bawang no agaramat ti low volume nozzle nga sprayer.

Panagpadanum

- ✓ Palayasan ti talon no kasapulan. Padanuman dagiti mula 2 agingga't 3 a lawas ti baetna depende iti kadam-eg ti daga wenno kasasaad dagiti mula a bawang.

Panagapit

- ✓ Mabalinen nga apiten dagiti mula a bawang kalpasan ti 110 agingga't 120 nga aldaw kalpasan ti panagmula wenno no umamarillion dagiti bulong dagitoy wenno no magangon ti bulongda. Paruten a nasayaat dagitoy.

Panagpamaga

- ✓ Ibilag dagiti naparut a bawang 7 agingga't 10 nga aldaw. Kaluban dagiti bukel ti bawang tapno saan a direkta a mainitan dagitoy. Ikkan iti vitex negundo wenno d angla dagiti bawang kabayatan iti pannakaibilag dagitoy.

Editorial Board

Dr. Marivic M. Alimbuyuguen
Mangimatton

Mercy Fausta R. Gaño
Nangipatarus ken nangurnos:

Dr. Wilhelmina P. Castañeda, DA
Naggapuan ti teknolohia

Reynaldo E. Andres
Editor

Dr. Stanley C. Malab
Dr. Miriam E. Pascua
Mamagbaga

Impablaak ti Mariano Marcos State University-Extension Directorate iti tulong ti Commission on Higher Education (CHED) babaen iti programa "Strengthening the Farmers' Information and Technology Services through the Production of IEC materials"